

Wat beweegt een school?

De school als systeem

De school is een boeiend levendig systeem. Als directie, locatieleiding, bouwcoördinator of leerkracht speelt u voortdurend in op veranderingen in een sterk bewegend veld. En daar binnen bewegen ook andere bestuurders, leerkrachten, leerlingen, ouders en andere betrokkenen, allen op hun eigen manier. Soms met enthousiasme, soms met tegenzin.

Een onderwijsopstelling

Door een onderwijsopstelling kan helderheid worden verkregen welke dynamiek binnen de onderwijsorganisatie leidt tot spanningen en welke acties er ondernomen zouden kunnen worden om tot meer ont-spanning te komen. Door het opstellen van het schoolsysteem wordt zichtbaar welke bewegingen de school versterken en welke de school verzwakken.

Uitgangspunten binnen een opstelling

Het evenwicht binnen een goed functionerend systeem wordt onbewust gehandhaafd door drie basisaannames:

- Ieder lid van het systeem heeft recht er bij te horen
- elk lid heeft recht op een plek in het systeem, overeenkomstig de rang of volgorde waarmee deze persoon tot het systeem behoort
- er wordt gestreefd naar een balans in geven en nemen.

Soms wordt het evenwicht in een systeem verstoord, omdat mensen geen plek krijgen of hun plek niet nemen. Of omdat er teveel gegeven werd, of juist teveel genomen is. Of omdat diegenen die later zijn gekomen zich rechten toe-eigenen die behoren bij leden van het systeem die er al eerder waren. Dit uit zich in allerlei gedrag. Bijvoorbeeld in mensen die zich onzeker en "niet zichzelf" voelen, moeilijk leiding accepteren of geven, onrustig of prikkelbaar zijn, teveel of juist te weinig verantwoordelijkheid nemen, problemen van de hele school op zich nemen, op de stoel van een ander gaan zitten. Hieruit kunnen onduidelijkheden en conflicten voortkomen of steeds wisselende vacatures, die energieverlies tot gevolg hebben en de aandacht afleiden van "waar het werkelijk om gaat".

Dit zichtbaar maken, en erkennen van "wat is", geeft ruimte voor verandering. Vanuit die ruimte kan het systeem zich als vanzelf, van binnen uit, bewegen in de richting van een oplossing. Met behulp van de opstelling wordt ook die oplossing zichtbaar gemaakt.

Wat kun je met de onderwijsopstellingen bereiken?

Voor onze eigen ogen laten we een zichtbaar en tastbaar antwoord ontstaan op de vraag die gesteld wordt. Vragen zoals:

- Een veranderde teamsamenstelling, nieuwe collega's, een nieuwe directie, en welke richting nu uit?
- We nemen wel besluiten, maar hoe zorg ik dat ze ook worden uitgevoerd?
- Belangrijke beslissingen te nemen, maar.. welke kant op?
- Een zojuist gerealiseerde of nog op handen zijnde fusie, wat is er nodig om ieder mee te krijgen die mee wil? Hoe kunnen we de mensen die we nodig hebben voor onze organisatie behouden? En als er binnen dit team voor iemand geen goede plek te vinden is, waar en hoe dan wel?
- Enthousiast begonnen aan een nieuwe functie, maar wat met "de geest" van mijn voorganger die nog door het bedrijf waart?

Het leidt tot:

- een scherper beeld van wat er op diep niveau aan de hand is;
- inzicht in steeds terugkerende patronen en de mogelijkheid deze te doorbreken;
- verhoging van energie, waardoor weer beweging mogelijk is.

Workshopleiders

Han de Jonge en Jacqueline te Brake